

omnibus, quam si clare, & distincte cognoscatur prædicatum individuale, quod tam Deus, quam Angelus aperte cognoscunt: & tamen Deus rem quamcumque infinite clarius cognoscit. Dein discretio rei tantum ab impossibilibus est adhuc obscurissima; quia est tantum cognitio rei sub prædicato entis: discretio a possibilibus aliis in specie non est necessaria; nec enim debet cognosci in ente species immultiplicabilis.

378. Mihi videtur dicendum, universale signum majoris claritatis in cognitione, seu majoris illustrationis in intellectu esse, si quis possit ad plures quaestiones formabiles de objecto determinate cum veritate respondere: certe a posteriori, seu experientia habetur, quod, quo magis clare objectum cognoscimus, eo etiam ad plura de eo quaerita respondere possimus: sive dein quaratur de ejus causis, & effectibus, sive de connotatis, & respectibus, sive de ipsa formali quidditate, aut essentia ipsius rei, vel etiam de aliqua proprietate metaphysica &c. Et certe Deus ad plures quaestiones de qualibet re posset respondere, quam creatura, quin deberet asserre semper nova alia connotata, aut discernicula.

ARTICULUS V.

Quid sit, & an detur distinctio Scotistica.

379. **D**istinctio Scotistica juxta suos auctores est distinctio non pure formalis; quia est antecedens omnem operationem intellectus: neque simpliciter realis; quia non datur inter res: sed est quoddam medium inter distinctionem simpliciter realem, & pure formalem: non quidem medium participans de utraque, sed medium excludens utramque memoratam distinctionem. Verbo: est distinctio objectiva inter formalitates ejusdem rei, (quas etiam vocant realitates) quæ cum non sint simpliciter res, sed tantum aliquo modo secundum quid, etiam ista distinctio non est simpliciter realis, sed tantum secundum quid; unde necesse est scire, quid apud Scotistas sit res, & quid formalitas, in quibus tamen explicandis non omnes omnino conveniunt.

380. Ma-

380. **M**aximus disp. I. Log. q. 5. a. 2. n. 63. intelligit per rem, quæ (ut ait) multiplicata facit pluralitatem simpliciter, & est nata fundare distinctionem realem, intelligit, inquam, omne id, quod per veram efficientiam, & physicam causalitatem, accipit esse, sive solitarie existere possit, sive non: & ita se habent omnes physicae entitates, omnes nimirum substantia, sive completa, sive incompleta, ut materia, & forma: omnia item accidentia, sive absoluta, sive respectiva; hæc enim omnia vere sunt entia in re, & propriam essentiam, & existentiam habentia, etsi non omnia solitarie existere nata. Addit: Per realitatem vero, quæ multiplicata solum nata est facere pluralitatem secundum quid, & fundare distinctionem ex natura rei formalem, intelligitur id, quod est aliquid rei, præfate sensu explicata, non quomodocumque, sed per identitatem realem. . . . atque ita per realitatem omne id intelligendum venit, quod per se non recipit esse a sua proxima causa per verum influxum physicum, sed per simplicem emanationem metaphysicam.

381. Scotista recentior imprimis doctus in Theibus de distinct. Scotistic. an. 1689. hic loci editis. num. 4. sic habet: Realitas, seu formalitas (diminutum vocabulum sumptum a re, seu forma totius) est positiva rei inadæquate sumpta perfectio, propria ratione determinans ad tale esse, seu faciens propriam effectum formalem, incapax existendi, aut subsistendi per propriam existentiam, aut subsistentiam, sed existens per existentiam illius rei, cujus est aliquid per identitatem: intelligit autem identitatem genericam realem.

Nam n. 6. & 7. distinguit triplicem identitatem, nempe genericam, specificam, & numericam: & hæc subdividit in realem, & formalem. Verum generica, & specifica identitas, non est proprie dicta (quis enim dicat, leonem proprie loquendo identificari homini, vel etiam Petrum Paulo?) sed tantum est aliqua identitas analogica, seu aliqua convenientia, & si specifica est, vocatur identitas similitudinis: deim saltem juxta nostros, & plurimos alios, nulla est vera identitas inter objective, seu plus, quam pure formaliter, sive per conceptum distincta.

K 5

382. Alii

382. Alii cum nostro P. Mauro, magis intelligibiler dicunt, *res esse ea, quæ sunt inter sese separata, vel actu, vel potentia, vel proportione: id est, quæ vel sunt actu divisa, vel divisibilia (sive mutuo, sive non mutuo sint divisibilia) vel habent se proportionaliter, ac si essent divisibilia, quo modo se invicem habent ea, inter quæ datur oppositio productis, & producti: ex quo capite res, & realiter distinctæ sunt tres SS. Personæ divinæ, quamvis metaphysice inseparabiles sint. Alia autem, quæ non sunt ita separata, attamen habent diversas definitiones adequatas, vel diversos conceptus objectivos, dicunt esse formalitates, atque formaliter ex natura rei distinguui.*

Ubi addo, supra laudatum recentiore Scotistam *cit. thes. n. 71.* docere, oppositionem relativam producentis, & producti inferre distinctionem realem; *quia (scribit) producens semper dat existentiam producto, & quidem a se diversam; alias enim productum existeret, antequam produceretur: & videtur plane loqui de illa oppositione in divinis; nam de ea agit objectio: interim postea n. 141. de divinis Personis, inter quas datur oppositio, ait: Non tamen habent propriam existentiam, sicut non habent propriam singillatim essentiam, & naturam divinam, ideoque existunt eadem numero existentia . . . nec Pater dat Filio duas existentias, unam absolutam, & alteram relativam, sed unicam: quæ dicta difficulter combinantur: sed quidquid de hoc sit, interim omitti potest.*

383. Omittendum autem non est, quod definitiones formalitatum supra posite supponant multa, quæ minime possunt probari, & probabilius falsa sunt; nam imprimis omnes creature accipiunt suum esse per physicam efficientiam, sive a Deo, sive a causis creatis, etiam eæ, quæ dicuntur emanare; si enim emanent pure formaliter, sive tantum concipiuntur quasi emanare, sicut e. g. risibilitas emanat a rationalitate, tunc accipiunt esse per eandem actionem cum ipsa re, a qua emanant. Si autem emanent physice, seu per emanationem naturalem, tunc accipiunt esse per physicam efficientiam; quia producuntur physice ab eo, a quo emanant, ut bene

Eximius *tom. 1. Metaph. disp. 18. sec. 3. a n. 3. ad 13.* ubi etiam citat pro se Cajetanum: & sane talis emanatio physica aliud non est, quam productio alterius necessario consequentis ad alterum, tanquam proprietatis, vel termini aliquo modo connexi.

384. Dein, ut pluribus probabimus in Physica, essentia, & existentia, sunt tantum formaliter inter se distinctæ, adeoque, quidquid habet propriam essentiam, habet etiam propriam existentiam; quare, cum isti auctores videantur in formalitatibus admittere propriam essentiam; eo quod attribuant cuilibet formalitati propriam adequatam definitionem, videntur non satis convenienter negare propriam ipsius existentiam; unde convenientius alii quidam Scotiste admittunt, aliquam existentiam cuilibet formalitati propriam. Ulterius loquendo de creatis, in nostris principis (quæ adversarii deberent positivis argumentis evertere, & tamen non possunt, ut patebit ex solutione objectionum) quidquid non habet aliam, & distinctam essentiam ab altero, non est ab isto plusquam per solum conceptum, seu pure formaliter distinctum: adeoque, ubi non datur diversa essentia, neque datur diversa existentia, & vicissim: consequenter non dantur diverse res, neque datur ulla distinctio objectiva, seu plusquam pure formalis.

Dixi loquendo de creatis; nam utique in divinis Personæ realiter distinctæ non habent distinctam essentiam: sed ista perfectio humanum, & Angelicum intellectum, viribus naturalibus relictum, longe exuperans, non debet statim tribui creaturis; unde utique probabilius est, quod, quæ antecederet ad operationem intellectus objective distinguuntur, *sim res, & distinctio Scotistica, si daretur, futura esset realis.*

385. Quod spectat ad sententiam Mauri, & aliorum, docentium, duo mutuo etiam proportionaliter inseparabilia esse tantum formalitates, non res, recolendum est, jam esse dictum *num. 354.* inseparabilitatem, etiam mutuoam, esse tantum probabile signum identitatis, adeoque neutiquam esse supponendum, tanquam certum, quod inseparabilia sunt realiter identificata. Saltem tunc minime hoc admit-

216 Pars I. Disp. II. Quest. II. Art. V.
tendum esset, si de taliter inseparabilibus verificarentur predicata contradictoria; ista enim inferrent necessitatem sufficientissimam ea distinguendi, & multiplicandi.

Neque tunc locum haberet illud principium: *Enria non sunt multiplicanda sine necessitate*: ex quo solo tamen probari potest realis identitas inseparabilium. Hoc tamen admitti potest, & debet, quod, quia saltem ordinarie de ita inseparabilibus non verificantur contradictoria (id quod maxime verum est de gradibus metaphysicis, ut ex solutione objectionum patebit) possit ordinarie dici, ea esse realiter identificata, ita tamen, ut simul negetur, ea esse plusquam pure formaliter distincta.

386. Addendum adhuc aliquid circa contradictoria, quae vel supponit, vel infert distinctio Scotistica. Imprimis Scotista negant, quod de formaliter ex natura rei distinctis verificentur propositiones contradictoriae; nam (ajunt) ne ista verificentur, impedit haec ipsa distinctio; quia facit, ut objectum non sit omnino idem: & sic etiam loquuntur alii Theologi, qui admittunt distinctionem virtuales in divinis. Dein Scotista distinguunt praedicata contradictoria, atque dicunt, alia esse contradictoria realia, alia formalia ex natura rei, alia pure formalia, seu per conceptum, de quibus videatur memoratus Scotista *cit. thes. n. 68.* ubi addit, juxta Scotistas inter formalitates non dari praedicata contradictoria realia, sed tantum formalia ex natura rei; cum formalitates non possint de se invicem simpliciter negari, sed tantum formaliter ex natura rei: quem terminum, ait, a Scotistis semper subintelligi, utpote omnibus notum, quando dicunt: *Animalitas non est principium sentientiae*. videatur idem auctor *n. 65. & seq.*

387. Sed, quidquid sit de eo, an una formalitas possit sub omni ratione simpliciter negari de altera, certe debet admitti, aliquod praedicatum simpliciter negari de una formalitate, quod simpliciter affirmatur de altera. Et quidem in divinis, ubi eandem suam distinctionem ponunt Scotista, inter naturam divinam, & Personalitates, debet simpliciter affirmari de natura, quod sit communicata Filio: at de Paternitate realiter identificata natura, attamen juxta

Quid sit, & an detur distinctio &c. 217
juxta Scotistas formaliter ex natura rei distincta, debet simpliciter negari, quod sit communicata Filio; nam Paternitas nec realiter identificatur Filio: adeoque aliquod praedicatum simpliciter negatur de uno, quod simpliciter affirmatur de altero ipsi identificato.

388. Idem debet a Scotistis admitti in creatis; nam juxta ipsos e.g. de animalitate hominis simpliciter affirmatur, quod sit similis animalitati leonis: at de rationalitate negatur simpliciter quod sit similis animalitati leonis: & certe juxta ipsos rationalitas non potest habere saltem eandem similitudinem cum leone, quam habet animalitas; alias enim rationalitas etiam esset formaliter similis leoni, quod tamen Scotista constanter negant, & propterea suam distinctionem inducant.

Quare juxta ipsos de rationalitate simpliciter neganda est formalis similitudo cum animalitate leonis, & admittenda sunt contradictoria simpliciter talia, adeoque realia, seu affirmantia, & negantia realem identitatem alicujus praedicati de eodem realiter ente; nam, ut ipse hic auctor *cit. thes. n. 66.* habet, negatio simpliciter talis, utpote malignantis natura, excludit omnem identitatem. His pro aliqua declaratione controversiae, ex se satis obscurae, necessario praemissis,

389. Dico. In creatis distinctio Scotistica nec inter gradus metaphysicos, nec inter ulla alia, est admittenda. Dico *in creatis*; nam quid in divinis dicendum sit, ad Theologos spectat: tantum addo, in Concilio Florentino, non solum Joannem Theologum *sess. 18.* asseruisse tantam distinctionem *secundum modum intellectionis nostrae*: sed *sess. 25. seu ultima.* Patres Latinos communi nomine ad Graecos *in litteris*: *Quoniam Graeci*: sic scripsisse: *Ne identitatem, conjunctionemque divinae substantiae distribuere, ac ipsam eandem substantiam re, non autem sua ratione, ab hypostasis, & personis differre, credere videmus*: quibus in verbis nulla alia, praeterquam distinctio rationis, admittitur.

Neque hic retorsio fieri potest ex Concilio Rhemenfi *apud Biranum tom. 3. p. 2. Concil. fol. 1333.* quasi ibi etiam distinctio rationis negatur; nota *scilicet*

folio 1334. non negatur distinctio rationis : sed tantum definitur, ne aliqua ratio in Theologia inter naturam, & personam divideret, neve Deus divina essentia diceretur ex sensu ablativo tantum, sed etiam nominativo : hoc est, nullam esse rationem, naturam divinam, & Personas objective, seu ita dividendi, ut de se in recto affirmari non possint, sed tantum in ablativo : quod ratione, & autoritate probaturum se Gilbertus Porretanus asseruerat.

390. Prob. jam conclusio, imprimis auctoritate ferme omnium extra Scholam subtilem : dein ratione. Distinctio hæc non datur, nisi de eodem realiter ente verificentur prædicata contradictoria : atqui de nullo ente creato verificantur prædicata contradictoria ; nam sine his omnia, quæ de creatis cum veritate dicuntur, possunt salvari : ergo. ma. est Scotistarum, qui admittunt de formalitatibus realiter identificatis verificari prædicata contradictoria, saltem formalia ex natura rei. minor satis patebit ex solutione objectionum.

Confirm. 1. Possè verificari de eadem re contradictoria qualiacumque, etiam tantum, ut dicunt, formalia ex natura rei, non debet admitti sine urgentissimis rationibus, quales adversarii non asserunt : ergo. prob. ant. etiam contradictoria formalia ex natura rei sunt reipsa affirmatio, & negatio ejusdem (nam eadem res est formaliter ex natura rei e. g. similis : & eadem non est formaliter ex natura rei similis) unde videntur non minus opposita lumini naturali, & primis ejus principiis, quam contradictoria etiam juxta Scotistas realia : dein ex n. 388. habetur, illis contradictoriis admissis, sequi alia contradictoria simpliciter talia, ac aliqua etiam realia : certe aliquod prædicatum, e. g. simile, identificatur e. g. animalitati hominis, & huic etiam identificatur rationalitas, quin rationalitati identificetur prædicatum simile, adeoque datur identitas in tertio sine identitate inter se, consequenter aliquod quasi mysterium Sanctissimæ Trinitatis, cui in creatis nihil vel a longe hoc in genere simile est admittendum : ergo.

Nec dicas, contradictoria admitti in divinis, adeoque non esse contraria primis principiis, vel lumini

mini naturali ; nam facile respondetur, divina esse supra lumen naturæ, & hoc se ad illa non extendere, consequenter divina non esse contraria iis principiis, sed tantum esse superiora : at vero creata non sunt ita superiora lumini naturali, sed hoc ad illa se extendit, adeoque ; si de creatis quibusdam non verificarentur illa principia, tunc illa creata essent illis opposita.

391. Confirm. 2. Juxta Scotistas darentur distinctiones objective, & formalitates objective distincte quasi infinite : hoc non debet admitti : ergo. prob. ma. imprimis in ipsa rationalitate dantur plures perfectiones, eodem modo non habentes propriam existentiam, vel subsistentiam, vel non accipientes esse per physicam causalitatem, e. g. in intellectu datur potentia simpliciter apprehendendi, judicandi, discurrendi, & hoc diversissimis modis : in voluntate datur potentia amandi, odio habendi, gaudendi, tristandi, & aliæ absque numero : in animalitate datur potentia videndi, audiendi, gustandi, olfaciendi, tangendi &c. & iterum diversissimis modis : item datur potentia nutriendi, augmentandi, currendi, sedendi, & similia possent asserri sine fine : ergo ista omnia deberent quasi in infinitum distingui objective, quod plane est nimium.

392. Respondet 1. jam sæpe citatus Scotista cit. thes. n. 87. potentiam, sive principium discurrendi, differre tantum in modo tendendi a principio apprehendendi, vel judicandi. Sed imprimis hoc est falsum ; aliud enim est, quod actus differant in modo tendendi, aliud, quod ipsa principia ; hæc enim differunt in potentia ipsa productiva diversorum effectuum, & habent etiam diversas definitiones, eodem modo oppositas, & adequatas, sicut aliæ formalitates Scotistice. Dein etiam de habentibus alium modum tendendi intrinsicum eodem modo verificantur prædicata contradictoria, ut de aliis, in quibus Scotistæ admittunt suam distinctionem : ergo. Respondet 2. idem auctor num. 82. in multiplicatione formalitatum non esse abundum in infinitum. Sed hoc ipso, quod ratio Scotistarum probet, abundum esse in infinitum, probat nimium, adeoque nihil, ut communiter dici solet.

393. Respondet 3. idem num. 81. requiri ad diversas formalitates etiam diversam æstimabilitatem ob peculiare operationes, & diversos effectus formales. Sed imprimis hæc sapissime adesset, e.g. quoad rationalitatem in potentia discurrendi, judicandi & quoad animalitatem in potentia videndi, audiendi &c. Dein, siue adsit specialis talis æstimabilitas, siue non adsit, tamen verificantur eadem contradictoria, & habentur diverse definitiones, atque habetur etiam totum id, quod adversarii in suis definitionibus, vel descriptionibus, ad formalitatem requirunt: quæ sunt fundamenta, ex quibus distinctionem suam inferunt. Accedit, quod quidem distinctio specifica, vel etiam distinctio numerica, in sensu morali accepta, desumenda aliquando sunt ex æstimabilitate, vel æstimatione morali: e.g. quando agitur de diversitate specifica, vel etiam distinctione numerica peccatorum, in ordine ad confessionem: at non debeat ex ea desumi distinctio numerica in genere physico.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

394. **O**B. I. Animalitas, & rationalitas e.g. Petri, realiter identificantur: ergo non distinguuntur realiter: atqui tamen distinguuntur ante omnem operationem intellectus: ergo distinguuntur formaliter ex natura rei. prob. subsumpt. animalitas, & rationalitas Petri habent diversas definitiones adequatas, adeoque diversas essentias: ergo distinguuntur ante omnem operationem intellectus, prob. ant. animalitas adequate definitur principium sentiendi, & rationalitas principium ratiocinandi: ergo.

Resp. neg. subsumpt. ad prob. neg. ant. ad hujus prob. iterum neg. ant. Animalitas Petri, vel alterius hominis realiter accepta, non definitur adequate principium sentiendi, sed principium sentiendi, & ratiocinandi; illa enim est *definitio adequata*, quæ totaliter explicat totam naturam, seu quidditatem rei realiter acceptæ: at hujus animalitatis, quæ

quæ est Petro identificata, realiter acceptæ totam quidditatem non explicat totaliter ista definitio *principium sentiendi*, ut patet: ergo non est definitio adequata: sed tantum est *definitio inadæquata*, quæ non explicat totaliter totam quidditatem rei: non, quod tantum explicet unam partem physicam, & alteram omittat: sed, quod rem totam tantum explicet imperfecte per conceptum præcisivum: & inadæquatum, seu, quod idem est, per cognitionem præcisivam, & inadæquatam, de qua supra a num. 363.

395. Dices. Animalitas ut sic, seu in genere sumpta, adequate definitur esse principium sentiendi: ergo etiam animalitas Petri, seu identificata cum rationalitate; quia per identitatem non perdit suam naturam. Resp. neg. suppos. nam animalitas ut sic non datur a parte rei, ut infra probabimus, agendo de universali. Urgebis. Quando definitur animal ut sic, non definitur tantum conceptus: ergo definitur animalitas a parte rei. Resp. dist. conseq. definitur animalitas a parte rei adequate. neg. conseq. definitur inadæquate. conc. conseq. Nulla animalitas a parte rei est tantum principium sentiendi, sed quælibet habet adhuc aliud prædicatum sibi essentiale, adeoque nulla adequate definitur esse principium sentiendi.

396. Instabis. Juxta communissimam Philosophorum animalitas adequate definitur principium sentiendi: ergo, cum non definitur tantum conceptus, debet dari aliqua animalitas, quæ adequate definiatur principium sentiendi. Resp. dist. ant. animalitas adequate definitur, id est, definitio formalis adæquat significationem definiti formalis, siue conceptus *principium sentiendi* representat totum id, quod representat conceptus *animalitas*, & hi duo conceptus sunt representative adequate convertibiles. conc. antec. id est, adequate explicatur natura animalitatis a parte rei existentis. neg. ant. & conseq.

In hoc solo sensu a nobis hic admissio, & non in alio, definitio animalitatis est adequate. Quia autem ipsum definitum formale, seu terminus *animal*, representat tantum inadæquate objectum, quod ipsi a parte

parte rei correspondet, non est mirum, si etiam definitio formalis, seu conceptus principium sentiendi, idem objectum tantum inadæquate representet: adæquata tamen dicitur, quia adæquat definitum formale. Quod autem hic dictum de definitione animalitatis ut sic, idem intelligendum est de definitionibus substantiæ ut sic, viventis ut sic, & similibus.

397. Objic. 2. Animalitas Petri est similis animalitati leonis: rationalitas Petri non est similis animalitati leonis: ergo verificantur de ipsis contradictoria, adeoque distinguuntur: non stricte realiter: ergo formaliter ex natura rei. prob. ant. idem non potest esse simile, & dissimile eidem alteri: sed rationalitas est dissimilis animalitati leonis: ergo non potest eidem esse similis. Huic argumento Scotista multum tribunt; unde ad clariorem ejus solutionem præmittenda est explicatio similitudinis, & dissimilitudinis.

Aristoteles 5. *Metaph. text. 16.* ait: *Similia dicuntur, ... quorum qualitas una ... opposita vero similibus dissimilia dicuntur.* S. Thomas autem 1. p. qu. 4. art. 3. in corp. ait, quod *similitudo attendatur secundum convenientiam, vel communicationem in forma: intellige physica, vel metaphysica: ex quibus nostri communiter deducunt, quod similitudo sit aliqua convenientia in aliqua perfectione, seu aliquo prædicato: & similia sint, quæ ita conveniunt, ut possint fundare conceptum confusum, per quem confuse apprehensa non possint ab invicem discerni: & quod eo magis aliqua sint similia, quo plures tales conceptus possunt fundare, usque substare.*

398. Sic e. g. Petrus, & arbor, possunt substare his conceptibus *ens, substantia, corpus, vivens*. Petrus, & leo possunt insuper substare conceptui *animal*. Petrus vero, & Paulus possunt ulterius substare conceptui *homo*. Unde Petrus est similis arbori, similior tamen leoni, & adhuc magis similis Paulo: imo, quia Petrus, & Paulus, possunt substare omnibus conceptibus essentialibus, dicuntur adæquate, & perfecte similes, saltem quoad essentialiam, seu prædicata metaphysica, licet quoad accidentalialia differant.

E contra *dissimilia* sunt, quæ non ita conveniunt
in

223
Quid sit, & an detur distinctio Scotistica.
in perfectionibus, vel prædicatis, ut omnibus iisdem conceptibus confusis possint substare: & quibus substare non possunt, in iis dissimilia sunt: sic arbor est Petro dissimilis in ratione animalis, & leo in ratione rationalis; quia scilicet non potest arbor substare conceptui *animal*, nec leo conceptui *rationale*.

399. Ex quibus deducitur, quod idem secundum idem possit esse simile, & dissimile; quia nempe idem secundum idem substare potest alicui conceptui confuso, & non alteri. Hoc quidem, adversarii ajunt, se non capere: at certe admittere debent, nisi in distinctione formalitatum velint procedere in infinitum; nam e. g. ipsa animalitas Petri est similis animalitati leonis, & est ipsi dissimilis; nam habet aliqua prædicata, quæ animalitas leonis non habet: e. g. est inseparabilis a rationalitate etiam juxta adversarios, saltem consequenter: item est cum ipsa realiter identificata &c. Equidem auctor allegatus *cit. Thes. num. 80.* ait, hanc similitudinem, & dissimilitudinem esse similem illi, quam habet aqua tepida respectu calide, cui aqua tepida similis est propter aliquos gradus caloris, & dissimilis propter aliquos gradus frigoris: adeoque est similis, & dissimilis, non secundum idem, sed secundum diversa.

Sed hoc dici non potest, nisi in Petri animalitate iterum formaliter ex natura rei distinguantur duæ formalitates, quarum una sit similis animalitati leonis, altera dissimilis, quod adversarii non videntur velle: & si id etiam velint, redit argumentum iterum, de hac distincta formalitate simili animalitati leonis; nam hæc iterum differt in uno, & altero prædicato ab animalitate leonis, e. g. quod sit realiter identificata cum altera formalitate, imo cum ipsa rationalitate: & hæc differentia rediret in infinitum, & atque darentur formalitates tales infinite, quod est falsum: ergo eadem formalitas erit similis, & dissimilis.

400. Resp. jam in forma. neg. 2. p. ant. nam eodem modo, quo animalitas Petri, etiam rationalitas ejusdem est similis animalitati leonis. ad prob. dist. maj. idem non potest esse perfecte simile, & simul dissimile eidem alteri. om. maj. imperfecte, seu inadæquate simile, & simul imperfecte, & inadæquate
dissi-

224 Pars I. Disp. II. Quæst. II. Art. VI.
dissimile. neg. maj. & proportionaliter dist. min.
neg. conseq. Ratio responſionis patet ex dictis.

Dices 1. Omnis identitas inadæquate infert identitatem adæquatam partis cum parte: ergo etiam similitudo inadæquate infert similitudinem adæquatam alicujus partis: ergo, si homo est inadæquate similis leoni, erit aliqua pars hominis ei adæquate similis: hæc non potest esse alia, quam animalitas: ergo. Resp. neg. conseq. Identitas inadæquate supponit partes realiter distinctas: similitudo autem inadæquate, etiam juxta adversarios, non supponit partes, vel formalitates realiter distinctas; unde terminus *inadæquate*, adhibitus in ordine ad similitudinem, significat idem, ac *imperfecte*, quæ significatio non requirit partes realiter distinctas; est enim eadem indivisibilis entitas, vel etiam formalitas imperfecte similis Deo, quin ulla pars, vel formalitas formalitatis, sit perfecte, seu adæquate Deo similis.

401. Dices 2. Est evidens, hominem accepisse a Deo plures perfectiones, quam acceperit brutum, & propterea etiam grates ei debere: ergo homo est similis Deo in pluribus perfectionibus. Resp. nego ant. Evidens tantum est, quod homo acceperit majorem perfectionem essentialem, quam brutum, eumque secundum istam esse realiter similem, & dissimilem, Deo, bruto, & aliis: hoc est, esse similem aliquo modo, & non esse similem majori modo: tamen respectu unius esse magis similem, quam respectu alterius &c.

Dices 3. Juxta nos homo esset arbori, imo etiam saxo, realiter similis secundum omnes gradus metaphysicos, sive secundum omnia prædicata: sed sic non esset magis similis alteri homini, quam arbori, quod est falsum: ergo. Resp. neg. min. nam homo est similis cuicumque rei secundum omnes gradus, seu omnia prædicata identificata realiter accepta: attamen magis, vel minus perfecte, prout cum qualibet re potest, vel plures, vel pauciores fundare conceptus confusos: sic calor est similis frigori, & etiam est similis igni secundum omnes gradus metaphysicos: sed tamen est magis similis frigori accidentali, quam igni substantiali; quia potest pluribus conceptibus confusis substare cum frigore, quam cum igne.

402. Di-

Quid sit, & an detur distinctio Scottica. 225

402. Dices 4. Idem non potest esse æquale, & inæquale eidem: ergo etiam non potest esse simile, & dissimile eidem. Resp. om. ant. (nam Aristoteles in *Prædicam. tract. 2. cap. 3.* ait: *Simile enim, & dissimile magis, & minus dicitur: & æquale, & inæquale magis, & minus dicitur*) neg. conseq. Hac in re Aristoteli longe communior est opposita, & æqualitas communiter dicitur consistere in indivisibili; nam æqualia dicuntur, quorum unum præcise est tantum, quantum alterum: non autem etiam similitudo consistit in indivisibili; nam utique unum est alicui magis simile, quam alterum: e. g. una imago magis est similis prototypo, quam altera; nec enim ad similitudinem requiritur omnimoda convenientia; alias neque animalitas hominis esset similis animalitati leonis.

403. Dices 5. Juxta nos etiam similitudo debet stare in indivisibili: ergo. prob. ant. juxta nos tam animalitas hominis, quam animalitas leonis, sunt indivisibiles in plures formalitates objectivas: & in iis stat similitudo: ergo. Resp. neg. ant. Aliud est, quod similitudo stet in indivisibilibus, aliud quod in indivisibili: illud significat, quod objecta, quæ dicuntur similia, sint a parte rei indivisibilia: & est verum: istud significat, quod una similitudo non possit esse major altera, sicut una æqualitas non potest esse major altera: & hoc est falsum. ad prob. conc. ant. neg. conseq.

404. Objic. 3. Ubi datur compositio, etiam datur distinctio: sed inter genus, & differentiam, seu inter animal, & rationale, datur compositio, quando scilicet componuntur in unam definitionem: ergo etiam datur distinctio: sed ista compositio, nec est stricte realis, nec pure formalis: ergo est media, seu formalis ex natura rei: ergo etiam talis est distinctio. prob. subsumpt. quoad 2. p. (nam quoad primam ab omnibus admittitur) si compositio illa esset pure formalis, posset etiam dari in Deo: atqui ex Magistro Sententiarum, & S. Thoma 1. p. quæst. 3. art. 5. in corp. non potest dari in Deo: ergo non est pure formalis.

Resp. om. syllog. neg. subsumpt. quoad 2. p. ad prob. neg. maj. juxta mentem S. Thomæ; quia, ut *loc. cit. in corp.* docet Angelicus, ratio, quare non possit dari illa compositio, est, quia respectu Dei non potest

potest dari genus; nam, ut ait S. Doctor, si esset aliquod genus esset *ens*: sed *ens*, ut iterum ait, non potest esse genus; quia differentia debet esse extra genus: nihil autem positivum potest esse extra ens: negativum autem non est differentia entis; unde, etsi ista compositio sit tantum formalis, tamen non potest juxta S. Thomam dari in Deo.

Certe S. Thomas non vult, compositionem generis, & differentie, debere esse plusquam formalem; nam inter genus, & differentiam Angelorum (qui tamen capaces sunt compositionis plusquam formalis) non admittit, nisi compositionem rationis, seu pure formalem; sic enim ait 1. p. *quæst.* 50. *art.* 2. *ad.* 1. *Genus, & differentia in eis Angelis non accipiuntur secundum aliud, & aliud, sed secundum unum, & idem: quæ tamen differunt secundum considerationem nostram; in quantum enim intellectus noster considerat illam rem ut indeterminate, accipitur in eis ratio generis: in quantum vero considerat ut determinate, accipitur ratio differentia.* Alii, qui putant, quod ens possit esse genus respectu Dei, & pro differentis possint assignari *ascitas*, & *abascitas*, admittunt etiam istam qualemcumque compositionem Deo pure extrinsecam.

405. Objic. 4. Diversitas specifica effectuum arguit diversitatem principiorum: sed animalitas, & rationalitas, habent effectus specie diversos: ergo etiam sunt diversa principia. Resp. Hoc argumentum probaret distinctionem realem, si quid probaret. *dist. maj.* diversitas specifica effectuum arguit diversitatem principiorum in eodem supposito. *neg. maj.* in diversis suppositis. *conc. maj.* & *dist. min.* animalitas, ac rationalitas, sunt in eodem supposito. *conc. min.* sunt in diversis suppositis. *neg. min.* & *conseq.* si enim diversitas effectuum etiam in eodem supposito argueret distinctionem principiorum, omnipotentia Dei esset infinites distincta: & ipsa animalitas nescio quoties, cum habeat diversissimos effectus; eo quod habeat quinque sensus, & cujuslibet actus diversissimi sint, diversitate etiam valde notabili, & æstimabili: ad quid autem tot sectiones?

406. Objic. 5. Ex una formalitate probatur altera a priori, seu per demonstrationem propter quid,
e. g.

e. g. ex rationalitate risibilitas: ergo una debet esse causa alterius: ergo debet esse plusquam per conceptum, adeoque formaliter ex natura rei distincta. Resp. *dist. conseq.* debet esse causa proprie dicta, aut physica. *neg. conseq.* debet esse causa tantum analogica, vel metaphysica. *om. primam,* & *neg. secundam conseq.* Ad demonstrationem propter quid, juxta communem extra Scholam subtilem, sufficit causa metaphysice talis, hoc est, entitas per conceptum representata, quasi esset causa: sicut nempe apprehenditur essentia quasi causa proprietatum metaphysicarum, quæ ab essentia metaphysice, seu formaliter emanant, de qua re dictum num. 383. Similiter effectus metaphysice talis sufficit ad demonstrationem quia.

407. Objic. 6. Ubi datur ordo plusquam pure formalis, etiam datur distinctio plusquam pure formalis: sed inter formalitates, seu gradus metaphysicos ejusdem rei, datur ordo plusquam pure formalis: ergo etiam datur distinctio plusquam pure formalis. *prob. min.* formalitas, seu gradus animalitatis, est superior, latius patens, & prior a subsistendi consequentia: formalitas autem, seu gradus rationalitatis, est inferior, minus late patens, & posterior a subsistendi consequentia: sed hic ordo est plusquam pure formalis: ergo.

Antequam respondeam, noto 1. *A subsistendi consequentia prius* dicitur illud, quod legitime infertur ex altero, ut animalitas ex rationalitate: vicissim *a subsistendi consequentia posterius* dicitur illud, quod infert alterum, ut rationalitas infert animalitatem. Noto 2. A parte rei non dantur formalitates; aut gradus metaphysici; nam ista denominationes proveniunt rebus a variis conceptibus præcivis: & formalitates, seu gradus, dicunt in recto res, in obliquo vero conceptus. Sed hoc interim omisso, & præcivendo a conceptibus, ac loquendo tantum de rebus, prout dantur a parte rei,

408. Resp. *dist. min.* datur ordo plusquam formalis inter formalitates, vel gradus ejusdem suppositi. *neg. min.* inter formalitates, vel gradus diversorum suppositorum, sive entium. *om. min.* & *neg. conseq.* ad *prob. dist. maj.* formalitas animalitatis est
supe-

superior, & formalitas rationalitatis est inferior &c. in eodem supposito. neg. maj. in diversis suppositis. conc. maj. & dist. min. hic ordo est plusquam formalis in diversis suppositis. om. min. in eodem supposito. neg. min. & conseq.

Hoc autem non est aliud dicere, quam plura esse in diversis suppositis animalia, quam sint rationalia: item omne rationale debere esse animal, non vicissim omne animal debere esse rationale: adeoque animal in tota sua latitudine, sive pro omnibus animalibus acceptum, esse superius, seu, quod hic idem est, esse latius patens, & esse prius a subsistendi consequentia; cum interim animal, sumptum pro hoc determinato animali in supposito rationali, a parte rei nec sit superius, nec latius patens, nec prius, quam rationale, sed, quidquid verificatur de hoc animali, verificetur etiam de rationali, & vicissim. Vide etiam inferius *num. 572.*

409. Objic. 7. Animal in homine est genus: rationale non est genus: ergo de istis formalitatibus verificantur contradictoria, adeoque plusquam pure formaliter distinguuntur. Confir. Animal est perfectibile, & determinabile a rationali: rationale non est perfectibile, aut determinabile a rationali: ergo. Resp. dist. 1. p. ant. animal a parte rei, seu realiter sumptum, est genus. neg. ant. animal formaliter sumptum est genus. conc. ant. dist. etiam 2. p. ant. rationale realiter sumptum non est genus. conc. ant. formaliter sumptum. subdist. sumptum sub diversa formalitate. conc. ant. sumptum sub eadem formalitate, sub qua sumitur animal. neg. ant. & conseq.

Genus, species, differentia, & similes termini secundo intentionales, non dantur a parte rei, seu independenter ab actibus intellectus: sed dicunt, saltem in obliquo, cognitiones, & quidem inter se diversas: sic genus dicit cognitionem, confundentem objectum cum pluribus specie differentibus; nam cognitio, per quam animal denominatur genus, confundit suum objectum, e. g. Petrum, quem tanquam animal cognoscit, cum omnibus animalibus, homine, leone, equo &c.

410. Differentia e contra dicit cognitionem, differententem suum objectum ab omnibus specie differ-

ren-

Quid sit, & an detur Distinctio Scotifica. 229
rentibus; nam cognitio, per quam rationale denominatur differentia, discernit suum objectum, e. g. Petrum, ab omni eo, quod non est ejusdem speciei, sive non est homo. Jam res a parte rei est indifferens, ut cognoscatur, vel hac, vel illa cognitione, adeoque etiam est indifferens, ut denominetur genus, vel differentia; unde denominata genus, sive animal, non est nisi formaliter diversa a seipsa denominata rationale, sive differentia.

Ad confirm. eodem modo dist. ant. & neg. conseq. nam iterum eadem entitas est indifferens ad recipiendam hanc, vel illam denominationem a variis cognitionibus; nam cognitio, representans objectum ut genus, representat id ut determinabile, & cognitio representans idem objectum ut differentiam, representat illud ut determinans: prout scilicet loquitur S. Thomas de genere, & differentia Angelorum. vide *num. 404. in fine.*

411. Ob. 8. Rationalitas est de essentia hominis: risibilitas non est de essentia hominis: ergo de his formalitatibus verificantur contradictoria, adeoque distinguuntur distinctione Scotifica. Confir. Petrus convenit cum Paulo in rationalitate, non convenit in hæcitate, sive individuo: ergo iterum verificantur contradictoria. Resp. dist. 2. p. ant. risibilitas realiter sumpta non est de essentia hominis. neg. ant. formaliter sumpta. conc. ant. & neg. conseq. Realiter absque dubio risibilitas, utpote ipsa rationalitas, seu ipsum complexum ex corpore, & anima rationali unitis, est ipsa essentia hominis.

Quando autem risibilitas substat conceptui, ipsam representanti in ordine ad risum, qui conceptus dicitur metaphysice accidentalis, non essentialis, tunc non dicitur esse de essentia metaphysica, seu non substat conceptui metaphysico essentiali: & sic etiam, si rationalitas substat tali conceptui, (id quod a parte rei semper fit, quando risibilitas realiter identificata tali conceptui substat) eodem modo non dicitur esse de essentia metaphysica; unde eadem res simul, & semel a diversis conceptibus diversimode denominabitur: quæ tamen omnia non important, nisi distinctionem pure formalem.

412. Ad confirm. dist. 2. p. ant. Petrus non conve-

Tom. L

L

nit

nit realiter cum Paulo in hæcitate eo modo, quo convenit in rationalitate. neg. ant. diverso modo. om. ant. & neg. conseq. Ideo convenit Petrus cum Paulo in rationalitate, quia ejus rationalitas est similis rationalitati Pauli: sed etiam hæcitas ejus est similis hæcitati Pauli, adeoque eodem modo convenit in ista: dicitur autem in hæcitate non convenire, quia Petrus est aliud individuum, quam Paulus: sed etiam rationalitas Petri est aliud individuum, quam rationalitas Pauli: verbo: in utraque datur convenientia similitudinis, in neutra autem datur convenientia physice indentitatis, seu tanta, ut identificentur, in quibus nec est mica contradictionis.

413. Ob. 9. Differentia, e.g. rationale, est extra conceptum generis: genus, e.g. animal, non est extra conceptum generis: ergo adhuc dantur contradictoria, & consequenter distinctio Scotistica. Resp. A parte rei non datur genus, & differentia, ut jam dictum *num. 409.* sed isti termini secundo intentionales primum dantur post operationes, seu actus intellectus, sive cognitiones, a quibus hæc denominationes proveniunt: a parte rei autem tantum datur objectum, quod nunc genus, nunc differentia denominatur, & modo dicitur esse extra conceptum generis, modo intra istum, prout nempe generico, vel differentiali conceptui substat: & hinc etiam quandoque vocatur genus fundamentale, vel differentia fundamentalis.

Et, si objectio de hac differentia, vel de hoc genere fundamentali intelligatur, prout videtur ab adversariis intelligi (alias nihil probarent, quam conceptus, genericum, & differentialem, inter se distingui, inter quos libenter admittimus distinctionem realem) dist. 1. p. ant. rationale est extra conceptum generis, si substat conceptui generico. neg. ant. si substat conceptui differentiali. conc. ant. Eodem etiam modo dist. 2. p. ant. & neg. conseq. supponitur autem, animal esse realiter identificatum cum rationali; alias a duobus realiter distinctis mala fieret argumentatio, ut per se patet.

414. Quæres, an distinctio Scotistica saltem sit possibilis. Resp. Si formalitates ex natura rei diversæ intelligantur in sensu Masirii, adducto *num. 380.* tales

Quid sit, & an detur in Creatis &c. 231
tales dari non possunt ex n. 383. adeoque nec earum distinctio. Si intelligantur formalitates in sensu recentioris adducto *num. 381.* iterum dari non possunt, & consequenter neque earum distinctio; quia essentia, & existentia, non nisi pure formaliter, seu per conceptum distinguuntur, nec potest aliquid existere per existentiam alterius, plusquam pure formaliter distincti, ut cum communissima nostrorum probabimus in Physica. Si autem formalitates intelligantur in sensu Mauri, & dicantur esse entitates inseparabiles &c. de qua re n. 382. nolim defendere, tales formalitates esse absolute impossibiles, ob dicta *num. 354.* consequenter nec earum distinctionem esse chimericam: judico tamen, eam fore vere realem; cum talibus formalitatibus nihil desit, quo minus dicantur strictè esse res, & Maurus ac Scotista absque ratione contra communissimam eas e numero rerum strictè dictarum excludant, ut sufficienter colligitur ex dictis a *num. 385.*

ARTICULUS VII.

Quid sit, & an detur in Creatis Distinctio
Virtualis Intrinsicæ.

415. **A** Liquid esse virtualiter alterum, est esse realem virtutem, vel perfectionem, ut illi æquivaleat: sic in commercio humano pecuniæ sunt virtualiter omnia, quæ emi possunt. Quare etiam *distinctio virtualis* ipsa non est distinctio, sed tantum virtus, vel perfectio subjecti, in quo ipsa datur, æquivalens distinctioni in ordine ad admittenda predicata contradictoria, ita, ut de ente virtualiter distincto possint predicari talia prædicata, æque, ac de duobus realiter distinctis; unde rectè definiti potest ex Ulloa in *Log. major. disput. 1. c. 2. Identitas realis duorum capacium suscipiendi predicata contradictoria.*

Distinguit quidem *ibidem* Ulloa predicata contradictoria absolute talia, & conditionate talia (de quibus egi in *tract. de Deo a n. 777.*) sed quia adversarii, hanc distinctionem etiam in creatis dari, pro-

bare volunt ex contradictoriis absolute talibus, & contradictoria conditionate talia non videntur posse dari, nisi etiam dentur aliqua absolute talia, ut contingit in divinis, hinc non videtur illa difficultas Theologica transferenda in Philosophiam: qui de ea erudiri cupit, inveniet locis citatis traditam hac de questione desideratam doctrinam.

416. Notandum hic etiam 1. Aliqua predicata sunt *intrinsicca*, alia *extrinsicca*: & quidem *extrinsicca* sunt extra subjectum, quod denominant: ex. gr. quando aliquid dicitur *visum*, *cognitum*: & hæc predicata dicuntur etiam concreta logica, seu denominationes logicæ: predicata autem *intrinsicca* sunt illa, quæ insunt subjecto, quod denominant, vel per identitatem, ut rationale homini, & vocantur *concreta metaphysica*: vel per unionem physicam, ut album muro, & vocantur *concreta physica*, de qua re jam supra num. 20. actum. Pro diversitate autem predicatorum adstruitur a suis auctoribus etiam diversa distinctio virtualis: una *intrinsicca*, quando scilicet involvit predicata contradictoria *intrinsicca*, de qua modo agimus: alia *extrinsicca*, quando involvit predicata contradictoria *extrinsicca*, de qua postea.

417. Notandum 2. Aliud est verificari predicata contradictoria: aliud verificari propositiones contradictorias. Predicata contradictoria verificantur, quando vera est affirmatio, & negatio ejusdem predicati, sive de eodem, sive de diversis subjectis: & sic dantur predicata contradictoria in his propositionibus: *Homo est rationalis: Equus non est rationalis*. At vero propositiones contradictoriæ verificantur, quando vera est affirmatio, & negatio ejusdem predicati, de subjecto omnino, sive tam realiter, quam virtualiter eodem: & hinc distinctio virtualis impedit, ne unquam verificentur propositiones contradictoriæ, neque etiam in divinis, ubi tamen juxta plurimos Theologos de natura divina, & personalitatibus, verificantur predicata contradictoria: vide etiam dicta num. 386.

418. Dico. Non datur distinctio virtualis *intrinsicca* in creatis. Ita contra Thomistas Scotistæ cum plerisque aliis auctoribus. Dico *in creatis*: nam in divi-

Quia sit, & an detur in Creatis &c. 233
divinis eam plures eadem ratione, qua n. 390. probatum est, non dari distinctionem Scotisticam. Scilicet non est admittenda hæc distinctio, eo quod in creatis omnia salvari possint, quin admittantur ulla contradictoria, etiam tantum conditionate talia.

Nec enim potest dici, quod, sicut in divinis non idem predicatum *communicabile* negatur de Patre, quod affirmatur de essentia, ita etiam non idem predicatum, e. g. *simile*, negetur de rationalitate, quod affirmatur de animalitate; cum *similitudo animalitatis* sit quoque realiter *similitudo rationalitatis*: neque ulla ratione probari possit diversitas plusquam pure formalis inter has duas similitudines: e contra autem *communicabilitas essentie* non sit *communicabilitas Patris*, ut fides nos docet. Sed, ut jam diximus num. 415. de predicatis contradictoriis conditionate talibus non agimus, sed ea explicanda Theologis relinquimus. Huc etiam spectat confirmatio prima *ibidem* nempe num. 390. allata de oppositione contradictoriorum cum primis principiis, ac lumine naturali.

ARTICULUS VIII.

Solvuntur Objectiones.

419. **O**B. I. celebre argumentum de actu contritionis, qui est actus voluntatis, indivisibiliter habens pro objecto Deum, & peccatum, estque amor Dei, & odium peccati. Huic actui similes quoad hoc sunt plures alii, e. g. eadem propositio mentalis affirmans unum, & negans alterum, eadem volitio gaudens de uno, & alterum desiderans, ad quos actus datur eadem proportionaliter responsio: ita ergo obijcitur. Amor contritionis tendit in Deum: odium contritionis non tendit in Deum: ergo idem actus tendit, & non tendit in Deum: hæc sunt predicata contradictoria: ergo. ant. 1. pars est clara.

Prob. 2. p. ant. Si odium contritionis tenderet in Deum, tunc Deus denominaretur odio habitus a contritione: hoc est manifeste falsum: ergo. Eodem

modo probari potest, amorem contritionis non tendere in peccatum. Resp. neg. 2. p. ant. vel dist. odium non tendit in Deum averse, sive ipsum odio habendo. conc. ant. non tendit affective, sive ipsum amando. neg. ant. & conseq. ad prob. dist. ma. si odium tenderet in Deum averse, Deus denominaretur odio habitus. conc. ma. si tendat tantum affective. neg. ma. & conc. mi. neg. conseq.

420. Dices 1. Vel averse tendere est præcise odium tendere, vel est aliquid aliud: si primum, tunc eo ipso, quod odium tendat in Deum, tendit in ipsum averse: si secundum, non potest explicari, quid sit: ergo. Resp. conc. ma. & neg. 2. p. mi. atque explico, quid sit. Est autem averse tendere in objectum, non quomodocumque istud respicere, sed ita, ut voluntas per illum actum amplectatur motiva, ad Deum odio habendum allicientia, & actus habeat tendentiam, ea motiva approbantem: at voluntas nequaquam per contritionem approbat motiva odii habendi Deum, nec actus contritionis habet tendentiam, ea motiva approbantem. Si quæras ulterius, quid sit voluntatem amplecti talia motiva, respondeo, hoc per se satis cadere sub experientiam; utique enim experimur, longe aliter se habere voluntatem, quando amat, quam quando odit: quod nec adversarii ulterius explicant: vel, si id explicant, eorum explicatio serviet etiam nobis.

421. Dices 2. Omnis actus, seu forma sufficienter unita debet subjecto capaci tribuere omnem denominationem, quam potest tribuere: sed odium contritionis juxta nos est sufficienter unitum Deo; quia in eum tendit, ac potest tribuere denominationem odio habiti, & Deus est capax hujus denominationis: ergo deberet istam denominationem tribuere Deo. Resp. neg. mi. quoad 2. membrum. Odium contritionis tam parum est forma potens Deo tribuere denominationem odio habiti, quam parum propositio, qua dico: *Deus potens creare alterum mundum existit*: est forma potens alterum mundum denominare affirmatum existentem; quia, sicut ad affirmationem alterius mundi existentis non sufficit actus affirmativus qualiscumque existentie, sed debet esse affirmativus certæ existentie, nempe alterius mundi,

di, ita ad denominationem Dei odio habiti, non sufficit actus qualiscumque odii, sed debet esse actus amplectens, & approbans motiva ad Deum odio habendum: & hic solus est forma requisita ad hanc denominationem.

422. Dices 3. Non potest uniri forma subjecto, nisi possit huic tribuere omnem effectum formalem: ergo odium contritionis non potest intentionaliter uniri Deo, nisi ei possit tribuere omnem effectum formalem, seu denominationem odio habiti. Resp. 1. neg. suppositum; nam odium contritionis *ex numer.* 421. non est forma potens hunc effectum formalem tribuere. Resp. 2. neg. ant. alias cognitio, qua Petrus cognoscit Paulum, deberet etiam Petrus denominare cognitum, & gratia sanctificans deberet Christum denominare filium Dei adoptivum: quæ sunt falsa.

Aliquem effectum videtur forma debere tribuere; quia non videtur alius finis unionis, seu physicæ, seu intentionalis cum subjecto, seu objecto: at non debet tribuere omnem, etiam ideò, quia subjectum sæpe non est capax omnis effectus formalis: & sic Christus non est capax denominationis filii adoptivi (de qua re Theologi) contritio autem jam tribuit Deo aliquam denominationem, nempe amati: alteram autem non potest tribuere, neque Deus potest eam a contritione recipere.

423. Dices 4. Omnis cognitio debet denominare suum objectum representatum; quia est representatio: ergo omnis forma debet subjecto tribuere omnem denominationem. Resp. conc. ant. neg. conseq. Cognitum, & representatum sunt idem: omnis autem cognitio, utpote essentialiter cognoscens objectum, debet illud denominare cognitum. Dico *objectum*, non *subjectum*; nam cognitio Petri, qua hic cognoscit Paulum, non denominat Petrum cognitum, aut representatum. Minus autem sequitur, quod omnis forma debeat tribuere subjecto, vel etiam objecto, omnem denominationem, quam potest quomodocumque tribuere; nam cognitio affirmativa non denominat omne objectum affirmatum: item cognitio vitalis non denominat omnem objectum vivens &c.

424. Ob. 2. Datur actus, qui simul est odium, & amor, respectu ejusdem objecti: ergo debent de ipso verificari contradictoria. prob. ant. mercator in periculo naufragii amat, & odit projectionem mercium: ergo. Confirm. Egrotus amat medicinam ut salubrem, odit eandem ut amaram: ergo. Resp. dist. ant. datur actus, qui simul est odium efficax, & amor efficax ejusdem. neg. ant. odium efficax, & amor inefficax, vel vicissim. conc. ant. & neg. conseq. ad prob. dist. ant. amat efficaciter, & odit inefficaciter. conc. ant. amat efficaciter, & odit efficaciter. neg. ant. & conseq.

Mercator in tali casu, efficaciter volens servare vitam, amat, seu vult efficaciter projectionem mercium ad exonerandam navem, eamque cum vita salvandam: simul tamen inefficaciter odit, seu non vult projectionem; quia videt sibi damnosam: qua in re nulla est contradictio; nam talis actus sic tendit: *Volo absolute & efficaciter projectionem mercium, necessariam ad servandam vitam, quam efficaciter servatam volo: vellem tamen abesse hanc necessitatem; quia me reddit pauperem.*

Ubi obiter noto, quod *volitio efficax* sit duplex, una, quæ dicitur *effective efficax*, quæ voluntatem determinat ad faciendum, quantum est in se, ad obtinendam rem aliquam, & quæ, positis aliis omnibus a voluntate independentibus, infallibiliter obtinet rem illam: altera, quæ dicitur *affektive efficax*, quæ saltem determinat voluntatem ad faciendam omnia, quæ ex parte sua necessaria sunt ad rem obtinendam. At *volitio inefficax* est tantum aliqua velleitas, quæ non ita determinat voluntatem: & proportionaliter loquendum est de nolitione efficaci, & inefficaci; unde quidem opponuntur volitio, & nolitio efficax respectu ejusdem objecti: sed non volitio efficax, & nolitio inefficax. Ad confir. servit eadem distinctio; nam amor medicinæ est efficax, odium inefficax.

425. Ob. 3. Intellectus, & voluntas sunt realiter idem: & tamen de his verificantur prædicata contradictoria: ergo datur distinctio virtualis. prob. 2. p. ant. voluntas producit volitiones: intellectus non producit volitiones: hæc sunt contradictoria: ergo.

237
Quid sit, & an detur in Creatis etc. 237
ergo. Confir. Voluntas est libera: intellectus non est liber: hæc iterum sunt contradictoria: ergo. Resp. neg. 2. p. ant. ad prob. dist. 2. p. ma. intellectus realiter sumptus non producit volitiones: neg. ma. formaliter sumptus. conc. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. conseq.

Eadem anima producit, tam volitiones, quam cognitiones; sed per præcisionem formalem (de qua n. 365.) cognita tantum in ordine ad intellectiones, dicitur intellectus: & per aliam præcisionem formalem cognita tantum in ordine ad volitiones, dicitur voluntas: quæ plus non inferunt, quam distinctionem pure formalem. Ad confir. dist. 2. p. ma. intellectus realiter sumptus non est liber eodem modo, sicut voluntas, nempe in ordine ad volitiones. neg. ma. non est liber formaliter sumptus in ordine ad intellectiones, ad quas neque voluntas est libera. conc. ma. & dist. proportionaliter mi. neg. conseq. Scilicet eadem anima est libera ad aliquos effectus, non autem ad alios, in quo non est contradictio.

Ubi addo, quod intellectus, in sensu reali acceptus, non minus denominetur malus a peccato, & bonus ab opere bono, quam voluntas: & vicissim voluntas, in sensu reali accepta, non minus denominetur sciens a cognitione scientifica, quam intellectus: & hinc, cum in homine docto possint cognitiones esse bonæ, hoc est, scientificæ, e contra volitiones ejus male, hoc est, peccaminosæ, poterit idem intellectus realiter acceptus dici bonus, scilicet secundum cognitiones, & malus secundum volitiones: & idem dicendum est de voluntate; nam hoc non est aliud dicere, quam animam esse bonam propter aliquas operationes, & malam propter alias: sive de hæc denominationes tribuantur simpliciter, sive tantum secundum quid, quod hic non vacat examinare. Tantum adhuc noto, quod, quando adhibentur isti termini *intellectus*, *voluntas*, hoc ipso juxta receptum communem modum loquendi, intelligatur intellectus formaliter acceptus, atque etiam voluntas formaliter accepta.

426. Dices 1. Juxta modo dicta, ex communi modo loquendi, intellectus est formaliter intellectus, voluntas non est formaliter intellectus: hæc

saltem sunt contradictoria : ergo. Confir. Intellectus producit , & connotat intellectiones : voluntas non producit , nec connotat intellectiones : hæc iterum sunt contradictoria : ergo. Resp. dist. ma. intellectus realiter sumptus, sive anima, est formaliter intellectus, si cognoscatur in ordine ad intellectiones, & voluntas realiter sumpta, sive eadem anima, non est formaliter, sive, quod idem est, non dicitur intellectus, si cognoscatur in ordine ad volitiones. conc. ma. intellectus est formaliter intellectus, si ipse cognoscatur in ordine ad volitiones, & voluntas non est formaliter intellectus, si ipsa cognoscatur in ordine ad intellectiones. neg. ma. & dist. mi. hæc sunt contradictoria, quæ cadunt super eandem rem, scilicet animam, aut intellectum, & voluntatem identificatos. neg. mi. quæ cadunt supra diversas cognitiones. conc. mi. & neg. conseq. Unde potest admitti, quod intellectus, & voluntas, si formaliter sumantur, distinguantur inadæquate realiter, quatenus in iis involvuntur diverse cognitiones realiter distinctæ. Ad confir. servit eadem distinctio.

427. Dices 2. Si intellectus etiam vult, tunc sequitur, quod, si aliquis intelligat peccatum, id etiam velit: item, si voluntas etiam intelligit, sequitur iterum, quod, si quis intelligat peccatum, in istud voluntate feratur, adeoque id amet: sed hoc est falsum: ergo. Resp. neg. utramque partem majoris. Eo ipso, quod intellectus, & voluntas, possint elicere actus diversos, non etiam amatur, quod tantum intelligitur, aut in quod voluntas, tantum realiter accepta, per cognitionem dumtaxat fertur: præterquam, quod voluntatem ferri in aliquid, & istud amari, non sint idem; cum voluntas etiam possit ferri odio.

428. Ob. 4. In peccato sunt idem actio creaturæ, & concursus Dei: & tamen, concursus Dei amatur a Deo: actio creaturæ non amatur: ergo de eodem peccato verificantur contradictoria. Confir. In quolibet ente creato sunt idem perfectio, & imperfectio: illa amatur a Deo, non amatur ista: ergo iterum verificantur contradictoria. Resp. neg. 2. p. ant. Deus in peccato neque amat suum concursum, sed hunc tantum permittit, in genere morali, sicut etiam actionem creaturæ: physice autem utrumque

pro-

Quid sit, & an detur in Creatis &c. 239
producit, sed ut determinatus a creatura, de qua re plura Theologi.

Ad confir. neg. 2. p. ant. nam Deus etiam realiter amat talem imperfectionem, seu amat ens positivum, licet physice imperfectum, hoc est, non perfectius; alias nec amaret B. Virginem. Aliud est, quod forte non amet negationem formalem majoris perfectionis; quamvis forsan aliquis etiam de hoc posset disputare, an non Deus amet suo modo eam negationem ut conformem suæ rectissimæ voluntati: sed quidquid de hoc sit, ea negatio non est identificata cum physica perfectione entis.

429. Ob. 5. In actu supernaturali, e. g. amoris, realiter sunt idem supernaturalitas, & vitalitas: sed ista procedit a voluntate creata naturali, non autem illa: ergo de eodem actu verificantur contradictoria. Confir. In eadem albedine sunt idem color, & dependentia a Deo: sed color videtur, dependentia a Deo non videtur: ergo idem videtur, & non videtur, quæ sunt contradictoria. Resp. neg. mi. Utraque, tam supernaturalitas, quam vitalitas procedit a voluntate creata: at non tanquam a causa adæquata, sed tantum inadæquata.

Hoc tamen non est ita intelligendum, quasi una pars actus procedat a voluntate naturali, & altera a principio supernaturali: sed quod voluntas se sola non possit eum actum producere: sicut scilicet quilibet equus, ex quatuor curru graviter onusto junctis, producit totum motum currus: sed non totaliter, seu tanquam causa adæquata, & se sola sufficiens. Ad confir. neg. 2. p. mi. nam etiam dependentia a Deo, in quantum est identificata cum colore, videtur, quamvis non videatur secundum obliquam, nempe Deum, realiter a colore distinctum.

430. Ob. 6. In quovis ente, est idem verum, ac bonum: verum est objectum intellectus: bonum non est objectum intellectus, quæ sunt iterum contradictoria: ergo. Confir. In operatione recta Logica idem est productio ejus, & introductio in intellectum: sed a Logica intenditur productio, non autem introductio: ergo &c. Resp. dist. 2. p. mi. bonum realiter sumptum non est objectum intellectus realiter sumpti. neg. mi. bonum formaliter sumptum non est

L 6

obje-

objectum intellectus formaliter sumpti. conc. mi. & neg. conseq. Quando dicitur, bonum non esse objectum intellectus, significatur tantum, quod res cognita ut bona, seu ut potens terminare volitionem, sive amorem, non sit cognita ut vera, seu ut potens terminare intellectionem: itaque contradictio non cadit in ipsam rem realiter acceptam, sed tantum in aduersas, & distinctas cognitiones.

Ad confir. Imprimis hæc contradictoria *intendi, non intendi*, sunt per se tantum extrinseca: sed hoc omisso dist. 2. p. mi. non intenditur introductio realiter. neg. mi. non intenditur formaliter. conc. m. & neg. conseq. Realiter intendi introductionem operationum in intellectum, est intendi productionem realiter identificatam: formaliter autem intendi introductionem est velle operationem introduci in intellectum per regulas clare, & expresse de ea introductione loquentes, quales tamen nullæ dantur in Logica; unde contradictio non cadit in productionem, & introductionem, sed in regulas diuersas, illas scilicet, quæ de facto dantur, & alias, quæ non dantur.

431. Ob. 7. In eodem effectu, e. g. equo de novo generato, idem est gradus specificus, & gradus individualis: sed causa creata determinat ad gradum specificum, non determinat ad gradum individualem: ergo ad idem determinat, & non determinat: quæ sunt contradictoria. Resp. conc. ma. dist. 1. p. mi. causa creata determinat ad gradum specificum adæquate, seu universaliter sumptum. conc. 1. p. mi. determinat ad gradum specificum inadæquate sumptum, seu ad hunc identificatum equo recens generato. subdist. determinat ad ipsum determinate sumptum. neg. 1. p. mi. ad ipsum indeterminate sumptum. conc. 1. p. mi. & dist. etiam 2. p. mi. non determinat ad gradum individualem determinate sumptum, sive ad hunc ipsum, cum equo recens producto identificatum. om. 2. p. mi. non determinat ad gradum individualem indeterminate sumptum. neg. 2. p. mi. & conseq.

Supponitur hic, quod non creatura, sed Deus determinet ad individuum, quod si negetur cum Thomistis, & pluribus aliis, eo ipso ruit objectio. Noto

autem

Quid sit, & an detur in Creatis &c. 241
autem quod gradus specificus adæquatus, seu adæquate, aut universaliter sumptus, e. g. equinus, complectatur omnes equos: gradus autem specificus inadæquate, seu particulariter sumptus, sit tantum unus equus, qui ponitur recens generatus; unde ab hoc gradu inadæquate sumpto distinguitur inadæquate gradus specificus adæquate sumptus, tanquam totum a sua parte, & tanquam collectio omnium equorum ab aliquo equo particulari.

432. Jam, quando causa creata dicitur determinare ad gradum specificum, intelligitur determinare ad gradum specificum adæquate sumptum, sed per descensum disjunctum, seu confusum, explicandum: aut, si intelligatur causa creata determinare ad aliquem gradum specificum inadæquatam, seu particularem, intelligitur determinare ad aliquem tantum indeterminate, seu confuse sumptum: quæ ratione determinat ad gradum individualem.

Nempe causam creatam determinare hic significat naturaliter exigere; unde, quando equus e. g. dicitur determinare ad suam speciem, seu gradum specificum, idem significat, ac equum exigere potius producere equum, quam aliud animal; cum igitur causa creata, ut supponitur, non exigit unum individuum determinatum præ altero, ad nullum determinate sumptum determinat; quare verificantur tantum hæc propositiones: *Equus exigit producere aliquem equum: sed non exigit potius producere hunc, quam alium: ubi nulla prorsus est contradictio, ut facile patet.*

ARTICULUS IX.

*Quid sit, & an detur in Creatis Distinctio
Virtualis Extrinseca.*

433. **H**Æc distinctio etiam vocatur *virtualis minor*, communius tamen *præcisiones obiectivæ*: quæ obiectivæ dicuntur, non ideo, quasi aliqua in ipso objecto realis detur præcisio, aut distinctio: sed quia, supposito, quod detur istæ præcisiones, objectum ita se debet habere, ac si una formalitas ipsius esset obiectivæ præcisæ ab altera: sic

causa,